

ΛΟΓΟΣ ΚΣΤ΄: Διεξοδικός και συμπονετικός περί των άναρχων πράξεων και ατασθαλιών βασιλέων και αρχόντων (Άγιος Μάξιμος ο Γραικός)

/ [Πεμπουσία](#)

Εκεί που βάδιζα τον δύσκολο και θλιβερό δρόμο μου, είδα μία γυναίκα να κάθεται στο κράσπεδο με το κεφάλι σκυμμένο στα χέρια, να κλαίει απαρηγόρητα με αναφηλητά. Φορούσε μαύρα, όπως οι χήρες, και ήταν περιτριγυρισμένη από άγρια θηρία, λιοντάρια, αρκούδες, λύκους και αλεπούδες. Τρόμαξα από αυτήν την φοβερή και απροσδόκητη συνάντηση, τόλμησα, όμως να την πλησιάσω και, αφού της είπα τον συνηθισμένο χαιρετισμό, την ρώτησα ποια είναι, πως την λένε, γιατί κάθεται και κλαίει σε αυτόν τον έρημο δρόμο και ποια είναι η αιτία του οδυρμού και του θρήνου της.

Και αυτή με βαθύ στεναγμό μου αποκρίθηκε: «Άδικα με ρωτάς, οδοιπόρε. Φύγε, σε παρακαλώ, σιωπηλά, επειδή όχι μόνο δεν μπορώ να εκφράσω εύκολα τις πίκρες και τα βάσανά μου, αλλά και κανένας άνθρωπος δεν μπορεί να με βοηθήσει. Μην ζητάς να μάθεις, επειδή αυτό όχι μόνο δεν θα σε ωφελήσει σε τίποτα, αλλά και θα

σε ρίξει σε δυστυχίες. Η μία από τις μεγάλες πίκρες μου είναι το γεγονός ότι αυτοί, που με εξουσιάζουν τώρα, δεν δέχονται, εξαιτίας της μεγάλης σκληρότητάς τους καμμία χρήσιμη συμβουλή, όσο καλοπροαίρετη και αν είναι. Γι' αυτό με έφεραν σ' αυτήν την δεινή θέση, κυρίως από τα πάθη τους, ενώ οι ίδιοι για τον ίδιο λόγο καταλήγουν αιχμάλωτοι των γειτόνων τους. Γι' αυτό συνέχισε, οδοιπόρε, ξένοιαστα τον δρόμο σου και μην ρωτάς άσκοπα ο,τι με αφορά, αφού δεν μπορείς ούτε να μου δώσεις καμμία ίαση ούτε να μου προσφέρεις κανένα όφελος».

Εγώ όμως επέμενα ακόμη περισσότερο και την παρακάλεσα να μου πεί την αιτία της στενοχώριας της λέγοντάς της: «Τιμιοτάτη! Μολονότι δεν μπορώ να σε οφελήσω, ίσως μιλώντας μου γι' αυτό που σε πικραίνει, να βρείς μεγάλη ανακούφιση από την ασθένεια που σε τυραννά. Επιπλέον τόσο εγώ, αλλά και όσοι θα το ακούσουν από μένα, θα έχουμε μεγάλο όφελος, επειδή είναι φυσικό για τους ανθρώπους, όταν μαθαίνουν για τις αξιέπαινες πράξεις των άλλων, να επιθυμούν να τις μιμηθούν, ενώ, όταν ακούσουν για τις δυσ-τυχίες των άλλων, να φυλάγονται, για να μην πάθουν τα ίδια. Γι' αυτό, σε παρακαλώ, μίλησέ μου ανοιχτά, χωρίς να μου κρύψεις τίποτα».

Η γυναίκα πείστηκε με τα λόγια αυτά, ανασήκωσε το κεφάλι της, με κοίταξε και είπε: «Δεν ήθελα, οδοιπόρε, να σου πω τις πίκρες μου, επειδή φοβάμαι ότι μπορεί να τις γράψεις και να προκαλέσεις εναντίον σου το μίσος εκείνων που αποστρέφονται και μισούν τις νουθεσίες των γερόντων, και με αυτό, περισσότερο από κάθε άλλη κοινωνική ασθένεια, προκαλούν τον τελικό όλεθρο στους άρχοντες

και τις αρχές του λαού. Αλλά στηρίζοντας όλες τις ελπίδες μου στην φιλανθρωπία και την αγαθότητα του Δημιουργού και Κυρίου των όλων, θα σου μιλήσω για όλα όσα με θλίβουν. Ίσως κάποιои, οι πιο συνετοί, με την Χάρη του Θεού, όταν τα ακούσουν, να μετανιώσουν, να συνέλθουν από την τόσο μεγάλη αναισθησία και τις ατασθαλίες τους και να στραφούν προς τις θεάρεστες πράξεις, που μπορούν να τους δώσουν δόξα, τιμή ακόμη και αύξηση της εξουσίας τους. Άκουσε λοιπόν προσεκτικά αυτά που ήθελες να μάθεις από μένα.

Είμαι, οδοιπόρε, μία από τις ευγενείς και ένδοξες θυγατέρες του Βασιλέως των όλων, Δημιουργού και Κυρίου, από τον οποίο “πάσα δόσις αγαθή και παν δώρημα τέλειον” [1] έρχονται σε εκείνους τους ανθρώπους, που τον αναζητούν μέσα από δίκαιες πράξεις και αγνή ζωή και ο οποίος είναι Πατέρας των όλων στον ουρανό και την γη. Δεν έχω ένα όνομα, αλλά ονομάζομαι και εξουσία και κυριαρχία και δεσποσύνη. Το αληθινό όνομά μου όμως, που περιέχει όλα τα παραπάνω, είναι βασιλεία. Αυτήν την υπέροχη ονομασία την έλαβα από τον Ύψιστο, επειδή όσοι με κατέχουν θα πρέπει να είναι φρούριο και στήριξη για τους υπηκόους τους και όχι όλεθρος και ακατάπαυστη ατασθαλία. Αυτήν την σημασία έχει το όνομα βασιλεία στην ελληνική γλώσσα. Πολλοί όμως δεν το γνωρίζουν, ρυθμίζουν τις υποθέσεις των υπηκόων τους ανάξια, και έτσι, αντί να είναι βασιλείς, γίνονται βασανιστές. Με αυτόν τον τρόπο με ντροπιάζουν και προκαλούν στον εαυτό τους μεγάλες πικρίες και ασθένειες, αφού ο Ύψιστος τους τιμωρεί ανάλογα με τις ατασθαλίες τους».

Όταν άκουσα αυτά τα λόγια, έπεσα στα τίμια πόδια της γυναίκας, την προσκύνησα με την πρόπουσα ευσέβεια και κατάνυξη και ζήτησα συγγνώμη, επειδή νωρίτερα από άγνοιά μου δεν της απέδωσα τις αρμόζουσες στους βασιλείς τιμές. Έπειτα την παρακάλεσα να μου εξηγήσει λεπτομερώς την αιτία της θλίψεώς της και γιατί κάθεται στον έρημο δρόμο, για να μάθω περισσότερα σχετικά με αυτήν. Τότε γύρισε και με κοίταξε με χαρούμενη διάθεση και είπε: «Επειδή βλέπω ότι εσύ, οδοιπόρε, επιθυμείς να μάθεις για μένα, με ζήλο για τον Θεό και με ειλικρινή αγάπη για τους ανθρώπους, για να αποκτήσουν και άλλοι κάποιο όφελος από αυτά που θα σου πω, άκουσέ με, ώστε να αξιωθούν να γίνουν δεκτοί στην αιώνια βασιλεία Του όλοι οι όντως ευσεβείς άνθρωποι, οι οποίοι επιθυμούν να δοξάσουν τον Ύψιστο.

1. Ιακ. 1,17.

Εμένα, την θυγατέρα του Βασιλέως και Δημιουργού των όλων, όπως σου είπα πριν, προσπαθούν να υποτάξουν όλοι οι ηδυπαθείς και αρχομανείς άνθρωποι. Ελάχιστοι όμως είναι αυτοί που πραγματικά θα με φρόντιζαν, θα με στόλιζαν με τρόπο

αντάξιο του Πατρός μου και του βασιλικού ονόματός μου και θα διευθετούσαν καλύτερα τα πράγματα των ανθρώπων. Οι περισσότεροι από τους υπηκόους μου, υποταγμένοι από την φιλαργυρία και την απληστία, τυραννούν τους κατωτέρους τους με διαφόρους φόρους και αναγκαστική προσφορά εργασίας για την ανέγερση πολυτελών κτιρίων, που δεν συμβάλλουν καθόλου στην ενίσχυση του κράτους τους, αλλά εξυπηρετούν μόνο την περιττή αυταρέσκειά τους και την ικανοποίηση των επιθυμιών της αισχρής ψυχής τους. Είναι ακριβώς αυτοί, οδοιπόρε, τους οποίους μέμφεται ο αληθινός υποστηρικτής μου βασιλέας Δαβίδ, όταν λέγει, “επληρώθησαν οι εσκοτισμένοι της γης οίκων ανομιών” [2]. Ορθώς τους χαρακτήρισε “εσκοτισμένους της γης”, ενώ τα σπίτια τους “οίκους ανομιών”, φτιαγμένα δηλαδή με άνομες τυραννίες και γεμάτα πάντοτε από κάθε απληστία και απρεπή αταξία. Αφού έδιωξαν από την ψυχή και την σκέψη τους την συμβουλή του ιδίου του υποστηρικτή μου, που παραγγέλλει, “μη ελπίζετε επ’ αδικίαν και επί αρπάγματα μη επιποθείτε· πλούτος εάν ρήη, μη προστίθεσθε καρδίαν” [3], υποδουλώθηκαν στο πάθος της φιλαργυρίας και της απληστίας. Έτσι η άφρων καρδιά τους έχει περιέλθει στο σκότος, επειδή το θείο φως, “το φωτίζον πάντα άνθρωπον ερχόμενον εις τον κόσμον”, έσβησε μέσα τους. Όσοι αγαπούν αυτό το φως ειλικρινά και όχι υποκριτικά, δεν ψεύδονται ενώπιον του Κυρίου των όλων, όταν λένε στην προσευχή τους, σαν να καυχώνται: “Λύχνος τοις ποσί μου ο νόμος σου και φως ταίς τρίβοις μου” [4].

Όσοι απευθύνονται στον Κύριο των όλων προσευχόμενοι ούτε “τοις ποσί” τους, δηλαδή με τις δίκαιες και ευσεβείς κινήσεις τους, δεν απομακρύνονται από την αλήθεια, ούτε “ταίς τρίβοις” τους, δηλαδή με τις σκέψεις και τις ιδέες τους, δεν βεβηλώνονται από σαρκικές επιθυμίες. Έτσι με τον “νόμο”, δηλαδή με τις εντολές του Υψίστου, όπως με λυχνάρι, φωτίζονται και είναι πλήρεις κάθε αρετής. Αγαπούν και διατηρούν την αγνότητα και την αγιότητα της ψυχής και του σώματος, χαίρονται για την αλήθεια, την φιλανθρωπία, την πραότητα, την αγαθότητα των υπηκόων τους και κοσμημένοι με κάθε καλό έργο τολμούν και λέγουν: “Εποίησα κρίμα και δικαιοσύνην· μη παραδώς με τοις αδικούσί με” [5], στους πονηρούς ανθρώπους και στα δαιμόνια, καθώς και: “αδικίαν εμίσησα και εβδολευξάμην, τον δε νόμον σου ηγάπησα” [6]. Θα δικαιωθούν από τον ίδιο τον Θεό και Σωτήρα τους, ο οποίος, σύμφωνα με τον θείο απόστολο, είναι “από Θεού, δικαιοσύνη τε και αγιασμός και απολύτρωσις” [7]. Έτσι αναζητούν και βρίσκουν πάντοτε τον Θεό με μεγάλη επιθυμία, όπως ο άνθρωπος που νιώθει μεγάλη πείνα και δίψα, πρώτα από όλα επιθυμεί να χορτάσει την πείνα του με ψωμί και να κορέσει την δίψα που τον ταλαιπωρεί με νερό.

Ἔτσι ἦσαν ὅλοι οἱ παλαιοὶ υποστηρικτὲς μου, μεταξύ των οποίων πρῶτος εἶναι ὁ μακάριος βασιλέας καὶ εὐσεβὴς ιερέας τοῦ Υψίστου, ὁ αείμνηστος Μελχισέδεκ, που εὐλόγησε τὸν μεγάλο δημιουργό της φιλοξενίας καὶ κάθε ἄλλης ἀρετῆς, τὸν πατριάρχη Ἀβραάμ, ἀφού τὸν υποδέχτηκε με ψωμί καὶ κρασί, ὅταν ἐκεῖνος γύρισε μετὰ τὴν νίκη ἐπὶ τοῦ Χοδολλογομόρ [8]. Ὁ Μελχισεδέκ, τὸν ὁποῖο ὁ θεὸς ἀπόστολος Παῦλος παρομοιάζει με τὸν Υἱό τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει στὴν Ἁγία Γραφή οὔτε τὴν ἀρχὴ τῶν ἡμερῶν οὔτε τὸ τέλος τῆς ζωῆς του [9], ἐξηγεῖται στὴν ἀρχὴ ὡς βασιλέας Σεδέκ, που σημαίνει “βασιλεὺς τῆς ἀληθείας”, ἔπειτα “βασιλεὺς τοῦ Σαλήμ”, δηλαδή τῆς εἰρήνης. Γιατί ἔθεσε τὴν ἀλήθεια πρὶν ἀπὸ τὴν εἰρήνη; Για νὰ δείξει ὅτι, ὅπου ὑπάρχει ἡ ἀλήθεια, ἐκεῖ ὁποσδήποτε ἀφθονεῖ καὶ ἡ εἰρήνη καὶ ὄχι τὸ ἀντίστροφο.

Πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς που ἀρραβωνιάστηκαν κατὰ τὸ ἥμισυ μαζί μου ἀγάπησαν τὴν εἰρήνη καὶ ἀγαποῦν νὰ ἔχουν εἰρήνη με τοὺς γειτονικοὺς εἰδωλολατρικοὺς λαούς, ἐνῶ φέρονται με κάθε ἀδικία καὶ ἀπληστία στους υπηκόους τους. Ἔτσι εἶναι ὅλοι ἐκεῖνοι, που δίκαια ἀποκαλοῦνται καταπιεστές, για τοὺς ὁποῖους ὁ προφήτης τοῦ Θεοῦ εἶπε: “Ποιμένες πολλοὶ διέφθειραν τὸν ἀμπελώνά μου, ἐμόλυναν τὴν μερίδα μου” [10]. Ἀλλοίμονό σας, ποιμένες, ἐπειδὴ ποιμαίνετε τὸν εαυτὸ σας, ἐνῶ τὰ πρόβατά μου τὰ ἀφήσατε νὰ πεθάνουν ἀπὸ τὴν πείνα [11]. Καὶ με ἄλλον προφήτη λέγει τὸ ἐξῆς: “Πως ἐγένετο πόρνη πόλις πιστὴ Σιών, πλήρης κρίσεως, ἐν ἡ

δικαιοσύνη εκοιμήθη εν αυτή, νυν δε φονευταίί οι άρχοντές σου απειθούσι, κοινωνοί κλεπτών, αγαπώντες δώρα, διώκοντες ανταπόδομα, ορφανοίς ου κρίνοντες και κρίσιν χηρών ου προσέχοντες. Διά τούτο τάδε λέγει Κύριος ο δεσπότης Σαβαώθ, ο δυνάστης του Ισραήλ· ουαί τοις ισχύουσιν εν Ιερουσαλήμ· ου παύσεται γαρ μου ο θυμός εν τοις υπεναντίοις, και κρίσιν εκ των εχθρών μου ποιήσω” [12]. Ποιος είναι ικανός να θρηνήσει αρκετά γι’ αυτούς που είναι τόσο αναίσθητοι και έχουν προκαλέσει την μεγάλη οργή του Θεού, ο οποίος τους πρόσφερε τόσο μεγάλη τιμή και τόσο μεγάλα αξιώματα;

2. Ψαλμ. 73, 20.

3. Ψαλμ. 61, 11.

4. Ψαλμ. 118, 105.

5. Ψαλμ. 118, 121.

6. Ψαλμ. 118, 163.

7. Α΄ Κορ. 1, 30.

8. Γέν. 14, 17-18.

9. Βλ. Έβρ. 5,6,10. 6,20. 7,15,17.

10. Ίερ. 12, 10.

11. Πρβλ. Ίερ. 23, 1-2· Ίεζ. 34, 2-4.

12. Ήσ. 1, 21, 23-24.

[pag_end]

Ύστερα από τόσες νουθεσίες και συμβουλές των θεοπνεύστων αποστόλων, ύστερα από τόσο φοβερές απειλές, από τόσα παραδείγματα του ολέθρου και της τελικής καταστροφής των αδίκων βασιλείων, αυτοί ούτε τρέμουν ούτε φοβούνται τον Κύριο Παντοκράτορα, “ότι ποτήριο εν χειρί Κυρίου οίνου ακράτου πλήρες κεράσματος”, δηλαδή το ποτήρι του θυμού και της οργής, από το οποίο “πίονται παν-τες οι αμαρτωλοί της γης” [13], που με τις αδικίες και την κερδοσκοπία τους ταπεινώνουν το τιμιότατο βασιλικό αξίωμα, που έχουν “τα πόδια τους γρήγορα, για να χύσουν αίμα”, εξαιτίας του αδίκου θηριώδους μένους τους. Φερόμενοι τόσο αισχρά ενώπιον του Υψίστου, δεν φοβούνται Εκείνον που τους λέγει: “Ταύτα εποίησας, και εσίγησα· υπέλαβες ανομίαν, ότι έσομαί σοι όμοιος· ελέγξω σε και παραστήσω κατά πρόσωπόν σου τας αμαρτίας σου” [14]. Νομίζεις ότι, εάν εσύ, που είσαι αναίσθητος σε κάθε αδικία και ανομία, σιωπάς όταν βλέπεις τις αδικίες, δεν σε απασχολούν καθόλου όσοι σύμφωνα με την άδικη σοφία σου αδικούν τους άλλους και δεν τους εκδικείσαι για τους αδικημένους, θα σιωπήσω και Εγώ για τις αδικίες και τις ανίερες πράξεις σας και δεν θα εκδικηθώ για εκείνους που ακατάπαυστα φωνάζουν σε εμένα εναντίον σας και οδύρονται πικρά εξαιτίας των δυστυχιών, τις οποίες υποφέρουν από σας; Όχι βέβαια! Είμαι δίκαιος Κριτής και

“ελέγξω σε και παραστήσω κατά πρόσωπόν σου” [15]. Η δεν ακούς όταν σου λέγω, “από της ταλαιπωρίας των πτωχών και από του στεναγμού των πενήτων, νυν αναστήσομαι, λέγει Κύριος” [16]; Επομένως περιφρονείς και τον λόγο της Γραφής, “ένεκεν τίνος παρώργισεν ο ασεβής τον Θεόν”; Και ύστερα δείχνοντας την ανοησία σου εξηγεί: “Είπε γαρ εν καρδία αυτού· ουκ εκζητήσει” [17]. Μην ξεγελάτε τον εαυτό σας ανόητα! Θα εκζητήσω, θα εκζητήσω! Είμαι “Θεός εκδικήσεων Κύριος, Θεός εκδικήσεων” [18], που δεν παραβλέπει. Πως δεν φοβάστε, όταν σας κατηγορεί ο παλαιός δίκαιος βασιλέας, που μου λέγει για σας με αγανάκτηση, “χήραν και ορφανόν απέκτειναν, και προσήλυτον εφόνευσαν” [19]; Δεν πράττετε έτσι και ακόμη χειρότερα εξαιτίας της σκληρότητάς σας; Δεν ακούτε τον ίδιο ενάρετο που με όλη την ψυχή του παρακινεί Εμένα εναντίον σας λέγοντας, “και αποδώσει αυτοίς Κύριος την ανομίαν αυτών, και κατά την πονηρίαν αυτών αφανιεί αυτούς Κύριος ο Θεός” [20]; Γιατί περιφρονείτε την παρακαταθήκη του, “και νυν, βασιλείς, σύνετε, παιδεύθητε, πάντες οι κρίνοντες την γην. Δουλεύσατε τω Κυρίω εν φόβω και αγαλλιιάσθε αυτώ εν τρόμω. Δράξασθε παιδείας, μήποτε οργισθή Κύριος και απολείσθε εξ οδού δικαίας. Όταν εκκαυθή εν τάχει ο θυμός αυτού, μακάριοι οι πεποιθότες επ’ αυτώ”;» [21]

Ήθελε να πεί και άλλα, αλλά την διέκοψα λέγοντας: «Όλα αυτά που είπες είναι πολύ σεβαστά και φοβερά για όσους ειλικρινά φοβούνται τον Θεό και επιθυμούν να

βρεθούν στην αιωνία βασιλεία Του. Σε παρακαλώ όμως, ο δούλος σου, να μου εξηγήσεις, πως μπορεί αυτός που υπηρετεί τον Ύψιστο με φόβο να τον χαίρεται ταυτόχρονα με τρόμο; Αφού από εκεί, όπου υπάρχει ο αληθής φόβος του Θεού, φεύγει η χαρά, όπως λέγει ο λόγος του προφήτη: “Εφυλαξάμην, και επτοήθη η κοιλία μου από φωνής προσ-ευχής χειλέων μου, και εισήλθε τρόμος εις τα οστά μου, και υποκάτωθέν μου εταράχθη η έξις μου. Αναπαύσομαι εν ημέρα θλίψεως του αναβήναι εις λαόν παροικίας μου” [22]. Αν “εισήλθε τρόμος εις τα οστά” αυτού του θείου ανδρός, “υποκάτωθέν μου εταράχθη η έξις”, πως τότε μπορούσε αυτός να χαρεί;».

Να πως μου απάντησε σε αυτό: «Δεν άκουσες, οδοιπόρε, τον θείο ευαγγελιστή που λέγει: “Φόβος ουκ έστιν εν τη αγάπη, αλλ’ η τελεία αγάπη έξω βάλλει τον φόβον, ότι ο φόβος κόλασιν έχει, ο δε φοβούμενος ου τετελείωται εν τη αγάπη” [23], δηλαδή απομακρύνει τον φόβο του δούλου και όχι του υιού. Ο άνθρωπος τελειοποιείται στην αγάπη του προς τον Δημιουργό του με την επιμελή εφαρμογή όλων των ιερών εντολών Του, από τις οποίες η πρώτη, που περιέχει όλες τις άλλες, είναι: “Και αγαπήσεις Κύριον τον Θεόν σου εξ όλης της καρδιάς σου και εξ όλης της ψυχής σου και εξ όλης της διανοίας σου και εξ όλης της ισχύος σου” [24]. Τότε αληθώς υπηρετεί τον Δημιουργό του με φόβο, εκτελώντας τις ιερές εντολές Του, υπακούοντάς Τον σε όλα, όπως ο υιός τον πατέρα του, με κάθε χαρά και κατάνυξη. Τότε χαίρεται και με τον φόβο, δηλαδή είναι πλήρης πνευματικής χαράς και όχι σαρκικής. Λέγοντας “χαίρεται Αυτόν με φόβο” ο προφήτης εννοεί ακριβώς την πνευματική χαρά, που γεννιέται από την εκτέλεση των ιερών εντολών Του. Και αυτό φαίνεται από τα λόγια του ίδιου προφήτη Αββακούμ, που λέγει: “Εγώ δε εν τω Κυρίω αγαλλιάσομαι, χαρήσομαι επί τω Θεώ τω σωτήρί μου” [25]. Για ποιόν λόγο, πες μας, θείε προφήτη; Επειδή, λέγει αυτός, “Κύριος ο Θεός δύναμής μου και τάξει τους πόδας μου”, δηλαδή τις ευσεβείς σκέψεις της ψυχής μου, “εις συντέλειαν” της σοφίας για τον Θεό και τον αναμάρτητο νού [26].

13. Ψαλμ. 74, 9.

14. Ψαλμ. 49, 21.

15. Ψαλμ. 49, 21.

16. Ψαλμ. 11, 6.

17. Ψαλμ. 9, 34.

18. Ψαλμ. 93, 1.

19. Ψαλμ. 93, 6.

20. Ψαλμ. 93, 23.

21. Ψαλμ. 2, 10-12.

22. Αβακ. 3, 16.

23. Α΄ Ίω. 4, 18.

24. ΑΜάρκ. 12, 30.

25. ββακ. 3, 18.

26. Αββακ. 3, 19.

[pag_end]

Το “χαίρεται με φόβο” μπορεί να κατανοήσει κανείς και διαφορετικά. Ο Θεός, που είναι Δημιουργός των όλων και Κύριος, η τελεία αγαθότητα, φιλανθρωπία και Χάρη, γνωρίζοντας ότι ο άνθρωπος έχει καμιά φορά ανάγκη από την χαρά και τις διασκεδάσεις της ζωής, όπως από εορτές, επίσημες εκδηλώσεις και πανηγύρεις, φαίνεται να λέγει: Δεν σας απαγορεύω να έχετε ευχάριστες εκδηλώσεις στην ζωή σας κατά τις καθιερωμένες μέρες, καθώς και τις κοινές ευωχίες, να συγκεντρώνεστε, να χαίρεστε και να γιορτάζετε, αλλά με τον τρόπο Μου, δηλαδή στα όρια των σωτηρίων εντολών Μου, σύμφωνα με τον λόγο του αποστόλου Μου: “Είτε ούν εσθίετε είτε πίνετε είτε τι ποιείτε, πάντα εις δόξαν Θεού ποιείτε” [27]. Να τρώτε και να πίνετε με χαρά κατά την βούλησή Μου και όπως σας διέταξα με τον ίδιο του απόστολό Μου, που λέγει: “Η νυξ προέκοψεν, η δε ημέρα ήγγικεν. Αποθώμεθα ούν τα έργα του σκότους και ενδυσώμεθα τα όπλα του φωτός. Ως εν ημέρα ευσχημόνως περιπατήσωμεν”, περνώντας την ώρα μας χωρίς άσεμνα τραγούδια και μέθη, “μη κώμοις και μέθαις, μη κοίταις και ασελγείαις, μη έριδι και ζήλω, αλλ’ ενδύσασθε τον Κύριον Ιησούν Χριστόν, και της σαρκός πρόνοιαν μη ποιείσθε εις επιθυμίας” [28].

Όμως δεν συμμορφώνονται με αυτά όσοι έχουν τώρα την εξουσία, αλλά διασκεδάζουν άνομα και θεομίσητα με τους ήχους από κιθάρες, σείστρα και τύμπανα, με αισχρολογίες και βλασφημίες, χωρίς να θυμούνται τα λόγια του προφήτη του Θεού, με τα οποία τους στηλιτεύει λέγοντας: “Ουαί οι εγειρόμενοι το πρωί, και τα σίκερα διώκοντες, οι μένοντες το οψέ· ο γαρ οίνος αυτούς συγκαύσει. Μετά γαρ κιθάρας και ψαλτηρίου και τυμπάνων και αυλών τον οίνον πίνουσι, τα δε έργα Κυρίου ουκ εμβλέπουσι και τα έργα των χειρών αυτού ου κατανοούσιν” [29].

Οι διασκεδάσεις τους ταιριάζουν περισσότερο στους ειδωλολάτρες, που δεν γνωρίζουν ούτε τον Θεό ούτε την φοβερή Κρίση Του ούτε τα φοβερά βάσανα, που αναμένουν όσους εξοργίζουν τον Ύψιστο με τέτοιες θεομίσητες πράξεις. Αυτές οι διασκεδάσεις δεν διαφέρουν σε τίποτα από τις αισχρότητες του Ηρώδου, ο οποίος, αν δεν είχε διαφθείρει εκ των προτέρων τον βασιλικό νού του με αυτές και την μέθη, δεν θα έκοβε το ιερό κεφάλι του θείου Προδρόμου και Βαπτιστή Ιωάννου και δεν θα το έδινε ως αμοιβή στην νεαρή που χόρευε. Το ίδιο και οι άνθρωποι, που εξήλθαν άλλοτε από την Αίγυπτο, αν δεν είχαν διαφθαρεί πρώτα με παρόμοιες άνομες πράξεις και οίνοποσία, όπως έχει γραφεί “εκάθισεν ο λαός φαγείν και ποιείν και ανέστησαν παίζειν” [30] - δεν θα παρακαλούσαν τον προφήτη Ααρών λέγοντας: “Ποίησον ημίν θεούς, οι προπορεύσον-ται ημών· ο γαρ Μωυσής ούτος ο άνθρωπος, ος εξήγαγεν ημάς εκ γης Αιγύπτου, ουκ οίδαμεν τι γέγονεν αυτώ” [31]. Κατάλαβε λοιπόν, τι αιτία ιεροσυλίας έγιναν εκείνες οι διασκεδάσεις και τα παιχνίδια. Όλα τα λησμόνησαν αμέσως και τον ίδιο τον Θεό και τα θαύματα, που έκανε στην γη της Αιγύπτου και στην Ερυθρά θάλασσα, και το μάννα που ήρθε από τον ουρανό, και τις πηγές που ανέβλυσαν με την δύναμη του Θεού από την πέτρα στην άνυδρη έρημο, και τον ίδιο τον μακάριο Μωυσή που τους απελευθέρωσε από την πολύχρονη πικρή αιγυπτιακή δουλεία. Και αχάριστοι σε όλα αυτά, παρακαλούσαν να έχουν χειροποιήτους θεούς, “α ουδέποτε εωράκασιν οι πατέρες

σου, ουδ' οι προπάπποι αυτών" [32].

Αυτήν την αμοιβή και την τιμή λαμβάνουν συνήθως όσοι περιφρονούν τον νόμο και τις εντολές του Κυρίου και Βασιλέως των όλων. Αυτούς τους καρπούς συλλέγουν όσοι έχουν παραδοθεί στην απληστία, την οινοποσία και τις σαρκικές απολαύσεις, οι βασιλείς και ηγεμόνες και όλοι οι φιλοχρήματοι. Πέφτουν στην άγνοια του Θεού και λησμονούν τον θάνατο και τα βάσανα, τα οποία πρόκειται να υποστούν οι ασεβείς και αμαρτωλοί μετά τον θάνατό τους. Σε αυτά θα προστεθούν γι' αυτούς η ανοησία, η παραφροσύνη, η σατανική υπερηφάνεια, η μανία του νού και τέλος η αυταρχία και η αυταρέσκεια. Δεν ακούν ούτε την ψυχωφελή διδασκαλία των ιερέων ούτε τις συμβουλές των εμπείρων γερόντων ούτε τις εντολές των θεοπνεύστων γραφών. Είναι κουφοί σε όλα αυτά, κλείνουν τα αυτιά τους σαν κουφοί όφεις και παραδίδονται μόνο σε σατανικά παιχνίδια, σε φαγοπότια και υποδουλώνονται από τα σαρκικά πάθη. Γι' αυτό ο Θεός τους εγκαταλείπει, παραδίδονται στην εξουσία των πονηρών πνευμάτων και τους καθοδηγούν τα δαιμόνια. Αυτό φαίνεται, οδοιπόρε, από εκείνα που τα ίδια τα δαιμόνια λένε σε έναν από τους ψαλμούς: "Ο Θεός εγκατέλιπεν αυτόν· καταδιώξατε και καταλάβετε αυτόν, ότι ουκ έστιν ο ρυόμενος" [33]. Αυτό το θάρρος και αυτήν την ισχύ έχουν τα δαιμόνια, για να καταστρέφουν τους ανθρώπους. Δεν τα τρομάζουν τόσο πολύ τα μέλλοντα αιώνια βάσανα, όσο τα ευχαριστεί ο όλεθρος των δυστυχισμένων ανθρώπων. Αυτοί, που εξαιτίας της μεγάλης ανοησίας και της αναισθησίας τους έχουν κακώς το βασιλικό μου αξίωμα, θα πέσουν σε αυτές τις δυστυχίες και θα υποστούν αυτά τα βάσανα. Λοιπόν, έχεις ακούσει πιά, οδοιπόρε, όσα ήθελες να μάθεις από μένα. Συνέχισε τώρα με χαρά τον δρόμο σου, μολονότι δεν έχεις κανένα λόγο να χαιρέσαι, αφού άκουσες ποιες δυστυχίες περιμένουν την οικουμένη».

27. Α΄ Κορ. 10, 31.

28. Ρωμ. 13, 12-14.

29. Ήσ. 5, 11-12.

30. Ήξ. 32, 6.

31. Ήξ. 32, 1.

32. Ήξ. 10, 6.

33. Ψαλμ. 70, 11.

Εξέφρασα την λύπη μου για όλα αυτά, όπως έπρεπε, και την παρακάλεσα λέγοντας: «Μη διστάσεις, αρχόντισσά μου, σε παρακαλώ, να μου πείς και κάτι άλλο. Για ποιόν λόγο στέκεσαι εδώ σε αυτόν τον έρημο δρόμο, περιτριγυρισμένη από αυτά τα άγρια θηρία;».

Σε αυτήν την ερώτησή μου αποκρίθηκε: «Αυτός ο έρημος δρόμος, που βλέπεις, είναι ο τελευταίος ακόλαστος αιώνας, που στερείται ήδη από ευσεβείς βασιλείς και εγκαταλείφθηκε από τους ζηλωτές του ουρανού Πατρός μου, επειδή όλοι ασχολούνται τώρα με τα δικά τους και όχι με τα θεία. Αυτοί δεν θέλουν να δοξάσουν τον Θεό με καλές πράξεις, ευεργεσίες αλλά και αγώνα εναντίον εκείνων που προσπαθούν συνεχώς να σβήσουν από προσώπου της γης την αληθινή πίστη στον Θεό, και νοιάζονται μόνο για το πως να αυξήσουν τα εδάφη του κράτους τους. Ακριβώς γι' αυτό εξοπλίζονται ο ένας κατά του άλλου, αδικούν ο ένας τον άλλο, χαίρονται με την δολοφονία κάποιων πιστών και ετοιμάζουν ο ένας κατά του άλλου διάφορες δολοπλοκίες σαν θηρία. Αντιθέτως δεν έχουν κανένα ζήλο για την Αγία Εκκλησία του Χριστού που υφίσταται διάφορες δοκιμασίες και συκοφαντίες εκ μέρους των μισητών προς τον Χριστό Ισμαηλιτών. Δεν είναι σωστό λοιπόν να παρομοιάζεται με τον έρημο δρόμο αυτός ο ακόλαστος αιώνας, ενώ εγώ η ίδια, ντυμένη σαν χήρα, να κάθομαι περιτριγυρισμένη από άγρια θηρία και να βασανίζομαι από αυτά, όπως σου εξήγησα προηγουμένως; Και αυτό που με στενοχωρεί περισσότερο από όλα είναι ότι δεν έχω τέτοιους ζηλωτές, όπως παλαιά, που θα με υπερασπίζονταν από ζήλο για τον Θεό και θα διόρθωναν τους ατάκτους μνηστήρες μου. Δεν έχω τον μεγάλο Σαμουήλ, τον ιερέα του Υψίστου Θεού, ο οποίος εναντιώθηκε με θάρρος στον Σαούλ που επαναστάτησε εναντίον μου [34]. Δεν έχω τον Νάθαν, που με την σοφή παραβολή νουθέτησε τον βασιλέα Δαβίδ και τον έσωσε από την φοβερή πτώση [35]. Δεν έχω ζηλωτές, σαν τον Ηλία και τον Ελισαίο, που δεν δείλιασαν μπροστά στους ανόμους βασανιστές, τους βασιλείς της Σαμαρείας. Δεν έχω τον θαυμάσιο Αμβρόσιο, αρχιερέα του Θεού, που δεν φοβήθηκε το μεγαλείο της βασιλικής εξουσίας του Μεγάλου Θεοδοσίου [36]. Δεν έχω τον Μέγα Βασίλειο, που έλαμψε με την αγιότητα, την σοφία και με την σοφή διδασκαλία του κατατρόμαξε τον διώκτη της αδελφής μου, τον Ουάλεν-τα [37]. Δεν έχω τον μεγάλο Ιωάννη Χρυσόστομο που δεν υπέκυψε στην προσβολή και δεν αγνόησε τα ζεστά δάκρυα της άμοιρης χήρας, αλλά στηλίτευσε την φιλαργυρία και την απληστία της βασίλισσας Ευδοξίας [38]. Αφού λοιπόν δεν έχω πλέον αυτούς τους αγωνιστές και ζηλωτές μου, δεν είναι δίκαιο να μοιάζω με χήρα γυναίκα και να κάθομαι στον έρημο δρόμο του τωρινού ακολάστου αιώνα; Αυτές είναι οι δυστυχίες μου, που αξίζει να προκαλούν πολλούς θρήνους!

Εσύ, που τα άκουσες όλα, προσευχήσου ακατάπαυτα στον Κύριο και βασιλέα των όλων να τους δείξει την φιλανθρωπία και την αγαθότητά Του, για να απομακρυνθούν από κάθε κακό και κάθε αδικία, και να δεχθούν την αλήθεια, την θεάρεστη ζωή και τις γενναιόδωρες πράξεις προς τους υπηκόους τους, ώστε να λάβουν την αιώνια βασιλεία των ουρανών δίκαια και θεάρεστα μαζί με εκείνους που ευσεβώς και θεάρεστα κυβερνούσαν αυτό το επίγειο βασιλικό κράτος του

Ιησού Χριστού και Κυρίου μας, στον Οποίο αρμόζει κάθε δόξα, τιμή και προσκύνηση στον αιώνα των αιώνων. Αμήν».

34. Βλ. Α΄ Βασ. 13,13-14. 15,11.

35. Βλ. Β΄ Βασ. 11,2-12,15.

36. Ο επίσκοπος Μεδιολάνων Αμβρόσιος (373-397), επειδή ο αυτοκράτορας Θεοδόσιος ο Μέγας διέταξε φοβερή σφαγή κατοίκων της Θεσσαλονίκης, απέφυγε να τον συναντήσει, τον υποχρέωσε να δείξει δημόσια την μετάνοιά του και μετά του επέτρεψε να λάβει την Θεία Κοινωνία. Βλ. σχετικά ΣΩΖΟΜΕΝΟΥ, Εκκλησιαστική Ιστορία Ζ΄, 25, PG 67, 1493A-1496A. ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ ΚΥΡΟΥ, Εκκλησιαστική Ιστορία Ε΄, 17, PG 82, 1232A-1237C. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΜΑΡΤΩΛΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ, Χρονικόν σύντομον εκ διαφόρων χρονογράφων τε και εξηγητών συλλεγέν και συν-τεθέν Δ΄, 199, PG 110, 708C-712C.

37. Τα σχετικά με την αντίδραση του Μεγάλου Βασιλείου στην πολιτική του αυτοκράτορα Ουάλεντος (364-378), ο οποίος επεδίωξε παντοιοτρόπως να εντάξει τον Βασίλειο στο στρατόπεδο των Αρειανών, βλ. ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, Πατρολογία, τ. Β΄, σσ. 190-191. Λεπτομέρειες για τα γεγονότα αυτά μας δίνει ο ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΘΕΟΛΟΓΟΣ, Λόγος ΜΓ΄, Εις τον μέγαν Βασίλειον επίσκοπον Καισαρείας Καππαδοκίας Επιτάφιος κ΄-νζ΄, εκδ. F. Boulenger, Grégoire de Nazianze, Discours funèbres en l'honneur de son frère Césaire et de Basile de Césarée, Paris 1908, σσ. 100-176.

38. Για τα σχετικά επεισόδια βλ. ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, Πατρολογία, τ. Γ΄, σσ. 121-122.